

Nr 89.

Av herrar **Gelotte** och **Österberg**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statsbidrag till slöjdundervisning i högre folkskolor.

I Kungl. Maj:ts till riksdagen överlämnade proposition nr 87 föreslås, att riksdagen måtte på ordinarie stat för år 1916 uppföra under åttonde huvudtiteln ett förslagsanslag å 10,000 kronor för anordnande av undervisning i slöjd vid högre folkskolor.

Den k. propositionen är föranledd av en riksdagens skrivelse av år 1908, varuti riksdagen begär utredning om kostnaderna för statsbidrag till slöjdundervisning i högre folkskolor.

Motionären i andra kammaren, hr Oscar Forsling, ansåg, att någon ökning i anslaget till slöjd, som utgår till rikets folkskolor, icke behövde ifrågakomma, även om de högre folkskolorna skulle komma i åtnjutande av slöjdbidrag från staten, emedan dessa skolor voro till sitt antal mycket ringa. En reservant i utskottet, hr Hammarlund, ansåg ävenledes, att riksdagen utan vidare kunde bifalla motionen. Statsutskottet var dock icke redo att föreslå riksdagen fatta beslut i frågan, utan förordade en skrivelse i ämnet till Kungl. Maj:t, vilket ock blef riksdagens beslut.

Av den k. propositionen framgår att antalet högre folkskolor är ringa, och att döma härav är denna skoltyp på väg att försvinna, vilket även bekräftas därav, att åtminstone 2 högre folkskolor, som på sin tid även till Kungl. Maj:t avgivit infordrat yttrande i anledning av riksdagens skrivelse, nu ombildats till mellanskolor. Redan häri borde ligga ett skäl till att riksdagen ställde sig betänksam mot det äskade anslaget. Men nu ligger troligen frågan så, att då riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begärt en utredning och Kungl. Maj:t på grund av den verkställda utredningen framlagt en proposition, riksdagen skall finna sig förpliktad att antaga den k. propositionen.

Men hur härmed må förhålla sig, anse vi att den föreliggande frågan ännu en gång bör närmare skärskådas, innan riksdagen beslutar i densamma. Här gäller nämligen icke blott att för en väsentligt lång tid framåt belasta statsbudgeten med ett årligt bidrag till slöjdundervisningen i riket på ytterligare 10,000 kronor, utan konsekvensen av riksdagens beslut blir givetvis den, att kommuner och landsting, som ekonomiskt stödja ifrågavarande högre folkskolor, få väsentligt öka sina årliga bidrag till desamma, emedan det tillkommer dem att bereda skolorna tillgång till slöjdlokaler, modeller, verktyg m. m. som för en ordnad skolslöjd är nödvändigt.

Om vi vore övertygade att det fanns någon verklig praktisk nytta med de säkerligen dryga kostnader, som här ifrågasätts, så skulle vi icke tveka att tillstyrka det k. förslaget, men det tro vi icke. Inom yrkesmannakretsar råder redan beträffande slöjdundervisningen i folkskolorna delade meningar om dess praktiska nytta, den pedagogiska nyttan har däremot ingen bestritt. Detta omdöme gäller naturligtvis gosslöjden, flickslöjden kan ju däremot ha en viss nytta i livet.

Av de utlåtanden som åtfölja propositionen framgår, att samtliga de hörda myndigheterna hålla före, att den slöjdundervisning, som skulle tillämpas vid de högre folkskolorna, borde bli en utveckling till *yrkeskunighet*. Kravet på lärarkrafter måste därför ställas högt, men det synes uppenbarligen att man räknar med, att lärare och lärarinnor vid skolorna skola bli lämpliga att efter genomgången kurs sköta slöjdundervisningen. Ur yrkessynpunkt blir detta icke tillfredsställande. Man behöver blott se på en skolutställning och jämföra skillnaden i de resultat, som uppnås i slöjd med en yrkeskunnig undervisare och en folkskollärare.

Men den största faran består uti, att en elev, som åtnjutit undervisning i slöjd vid en högre folkskola, jämte den självkänsla som något ökat kunskapsmätt även ingiver, skall tro sig ha förvärvat större färdigheter än han egentligen äger. Missräkningen då han skall lära ett yrke kan därför bli rätt så stor.

De högre folkskolornas uppgift har varit och skall väl så förbliva, att de skola meddela eleverna ett ökat mått av kunskaper utöver folkskolans undervisning, för att, när detta mål är nått, gå ut i det praktiska livet och där vinna utbildning för sitt kall. Visserligen kan sägas, att om eleverna i en högre folkskola få deltaga i slöjdundervisning, så är detta i och för sig ingenting som kan skada, det kan vara till förströelse för eleverna, om ingenting annat. Men det är mot denna åsikt vi anse att riksdagen bör reagera. Det synes oss nämligen icke vara av något gagn, att det lockas fram nya former för det tekniska arbetet, som sedermera läg-

gas på skolans område. I det praktiska livet bör det däremot finnas tillgång på skolor, som stå i intimt samband med yrkena; därmed torde vinnas ett gott resultat för yrkesutbildningen. Och vi hysa den åsikten, att det är lämpligare att staten, om den vill främja yrkesskickligheten, spara sina medel tills verkligt behov därav föreligger.

Då vi med stöd av vad här anförts, icke kunna tillstyrka den k. propositionen, få vi yrka,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 87 angående anslag till slöjd vid högre folkskolor och minska utgiftsstaten under åttonde huvudtiteln med samma belopp.

Stockholm den 20 april 1915.

B. E. Gelotte.

Gust. Österberg.
